

T.C.
TÜRKİYE İNSAN HAKLARI VE EŞİTLİK KURUMU
BAŞKANLIĞI
1.DAİRE KARARI

Başvuru Numarası : 2024/1592
Toplantı Tarihi/Sayısı : 11.02.2025/50
Karar Numarası : 2025/49
Başvuran : E.U.
Başvuran Vekili : -
Adres : -
Muhatap Kurum/Kişi : Keskin T Tipi Kapalı Ceza İnfaz Kurumu Müdürlüğü
Muhatap Adres : -

I. BAŞVURUNUN KONUSU

1. Başvuranın; koğuş değişikliği sonrasında eşyalarını almak için izin istediği ancak söz konusu iznin verilmediği, tehdit edildiği, kendisine psikolojik baskı uygulandığı, kötü muameleye maruz kaldığı, bazı koğuşlarda uyuşturucu madde kullanıldığı ve kurum görevlilerince mahpuslara yönelik keyfi davranışlarda bulunduğu iddialarına ilişkindir.

II. İNCELEME SÜRECİ

2. Başvuran, başvuru dilekçesinde özetle;

a. 29/7/2024 tarihinde saat 10.00-11.00 civarında bulunduğu ... numaralı koğuşa H. Ç. isimli bir mahpusun yerleştirildiğini,

b. Koğuştaki mahpus H. M.'nin H.Ç. ile hasım olduğunu, H. Ç.'nin acil çağrı butonuna basarak görevlileri çağırdığını ve koğušta hasmının bulunduğunu izah ettiğini ancak koğuşunun değiştirilmediğini, bunun üzerine H. Ç.'nin kendisini tuvalete kilitleyerek jiletle vücudunu kestiğini,

c. İnfaz ve koruma memurlarının H. Ç.'yi revire götürdüğünü, 20-25 dakika sonra H.Ç.'nin tekrar ... numaralı koğuşa getirildiğini, koğušta bulunan mahpus H. M., A. B., G. P. ve kendisinin bu duruma itiraz etmeleri üzerine H. M. ve H. Ç.'nin koğuştan alınıp götürüldüklerini,

ç. Saat 12.30-13.00 civarında A. B., G. P. ve kendisinin alınıp infaz ve koruma başmemurluğu odasına götürüldüklerini, infaz ve koruma başmemuru B. S. ile soyadını bilmediği İ. isimli infaz ve koruma başmemurunun yaklaşık 30 memur ile birlikte kendilerini tehdit ederek kaldıkları koğuştan alınacaklarını söylediklerini,

d. Akabinde, götürüldüğü ve tecrit olarak tabir ettiği odaya saat 13.00-14.00 arasında Kurum İkinci Müdürünün geldiğini,

e. Eşyalarını almak için Kurum İkinci Müdüründen izin istediğini ancak söz konusu iznin verilmediğini, özel hayata saygı hakkının ihlal edildiğini söylese de psikolojik baskı ve tehditlere devam edildiğini, kötü muameleye maruz kaldığını,

f. Bazı koğuşlarda uyuşturucu madde kullanıldığını,

Bu belge, güvenli elektronik imza ile imzalanmıştır.

g. Mahpuslara keyfi davranışlarda bulunulduğunu iddia etmiştir.

3. Muhatap Keskin T Tipi Kapalı Ceza İnfaz Kurumu Müdürlüğünden alınan yazılı görüşte özetle;

a. 29/7/2024 tarihinde başvuranın da bulunduğu ... numaralı koğuşa yerleştirilen H. Ç. isimli mahpusun kendisini tuvalete kilitleyerek jiletle vücudunu kestiğini, bunun sebebi sorulduğunda H. Ç.'nin "... numaralı koğuştaki bulunan mahpus S. D., V. Ç., G. P., H. Ç., H. M., A. B. ve başvuranın koğuştaki örgüt oluşturdukları, istemedikleri mahpusu koğuşa almadıkları, kendisini tehdit etmeleri nedeniyle koğuştan çıkmak için kendisini kestiği" şeklinde beyanda bulunduğu,

b. H. Ç.'nin revir biriminde tedavi edildikten sonra ... numaralı koğuşa götürülmesi üzerine içlerinde başvuranın da bulunduğu bazı mahkumların agresif tavırlar sergileyerek H. Ç. isimli mahpusu ... numaralı koğuşa almayacaklarını söyledikleri,

c. ... numaralı odaya alınan başvuran ve H. M.'nin odanın kapısına tekme atarak bağırıma başladıkları, konuya ilişkin infaz ve koruma başmemuruna bilgi verildiği,

ç. Yeteri kadar personel ve Kurum Müdürü ile saat 14.20 sularında ... numaralı odaya gidildiği, başvuranın bağırarak tehdit ve küfür ettiği,

d. ... numaralı odanın camına yumruk atmaya başladıkları, bunun üzerine gerekli müdahalede bulunularak başvuranın kendisine ve çevresine zarar vermemesi için sakinleştirildiği,

e. A. B., H. M. ve G. P. isimli mahpusların da başvurana destek vererek tehdit ve hakaret içeren sözler sarf ettikleri,

f. Daha sonra adı geçen mahpusların revir birimine çıkarılarak darp-cebir raporu aldıkları, başvuranın güvenlik ve tedbir amacıyla ... numaralı odaya, A. B.'nin ... numaralı odaya, G. P.'nin ... numaralı odaya ve H. M.'nin ... numaralı odaya yerleştirildiği,

g. Olayla ilgili idari disiplin soruşturması başlatıldığı, adli yönden Keskin Cumhuriyet Başsavcılığına suç duyurusunda bulunulduğu, soruşturmaların devam ettiği, başvuranın asayiş ve güvenlik nedeniyle Kırşehir S Tipi Kapalı Ceza İnfaz Kurumuna nakledildiği,

h. H. M. ile H. Ç.'nin hasımlık dilekçesinin bulunmadığı, adı geçen mahpusların hasım mahpusların yer aldığı listede de olmadığı,

ı. Kurumun mahpusların şikâyetlerini tabi olunan mevzuat hükümleri ışığında dostane çözüm yolları kullanarak çözüme kavuşturduğu, mahpusların taleplerine istinaden yapılan işlemlerin ayırım yapılmaksızın ve ayrıcalık tanınmaksızın uygulandığı, kimseye keyfi davranışlarda bulunulmadığı, uyuşturucu madde kullanıldığına dair herhangi bir somut delil sunulmadığı, güvenlik kameralarının ses alma özelliğinin olmadığı sadece görüntü kaydı aldığı, geçici odalarda güvenlik kamerasının bulunmadığı,

i. Başvuru konusu olayla ilgili idari disiplin soruşturması ve adli yönden Keskin Cumhuriyet Başsavcılığına suç duyurusunda bulunulduğu ve soruşturmanın hâlen derdest olduğu belirtilmiştir.

4. Muhatapın yazılı görüşüne karşı başvuran tarafından sunulan yazılı görüşte özetle; Kurumda bulunan infaz ve koruma memurlarına söz konusu sözleri söylemediği, H. M.'nin H. Ç.'yi hasım olarak gösterdiği ve bu sebeple odadan çıkmak için kendisini kestiği iddia edilmiştir.

III. İLGİLİ MEVZUAT

5. Türkiye Cumhuriyeti Anayasası'nın "Yargı yetkisi" başlıklı 9'uncu maddesi şöyledir:

"Yargı yetkisi, Türk Milleti adına bağımsız ve tarafsız mahkemelerce kullanılır."

6. Anayasa'nın "Mahkemelerin bağımsızlığı" başlıklı 138'inci maddesi şöyledir:

"Hakimler görevlerinde bağımsızdırlar; Anayasaya, kanuna ve hukuka uygun olarak vicdanı

kanaatlerine göre hüküm verirler. Hiçbir organ, makam, merci veya kişi, yargı yetkisinin kullanılmasında mahkemelere ve hakimlere emir ve talimat veremez; genelge gönderemez; tavsiye ve telkinde bulunamaz. (...)"

7. 20/4/2016 tarihli ve 6701 sayılı Türkiye İnsan Hakları ve Eşitlik Kurumu Kanunu'nun "Kurumun görevleri" başlıklı 9'uncu maddesinin birinci fıkrasının (i) bendinde; "Özgürlüğünden mahrum bırakılan ya da koruma altına alınan kişilerin ulusal önleme mekanizması kapsamındaki başvurularını incelemek, araştırmak, karara bağlamak ve sonuçlarını takip etmek" Kurumunun görevleri arasında sayılmıştır.

8. 6701 sayılı Kanun'un "Başvurular" başlıklı 17'nci maddesinin birinci ve sekizinci fıkralarında; özgürlüğünden mahrum bırakılan ya da koruma altına alınan kişilerin ulusal önleme mekanizması kapsamında Kuruma bizzat başvuru yapabileceği belirtilmiştir.

9. 24/11/2017 tarihli ve 30250 sayılı Resmî Gazete'de yayımlanarak yürürlüğe giren Türkiye İnsan Hakları ve Eşitlik Kurumu Kanununun Uygulanmasına İlişkin Usul ve Esaslar Hakkında Yönetmelik'in "Ön incelemenin yapılması" başlıklı 48'inci maddesinin birinci fıkrası şöyledir:

"Kuruma yapılan başvurular, inceleme ve araştırmaya geçilmeden önce ön incelemeye tabi tutulur: a) Kurumun görev alanına girip girmediği, (...) ç) Yargı organlarında görülmekte olan veya yargı organlarınca karara bağlanmış uyuşmazlıklara ilişkin olup olmadığı, (...) yönlerinden incelenir."

10. Mezkûr Yönetmelik'in "Gerekçeli kabul edilmezlik kararı" başlıklı 67'nci maddesi şöyledir:

"(1) Ön inceleme aşamasında, başvurunun açıkça dayanaksız olup olmadığı, başvurunun hakkın kötüye kullanımını teşkil edip etmediği, ayrımcılık yasağı ihlalden kaynaklanan bir zararın bulunup bulunmadığının tespiti açısından incelenebilirliğin esasla birlikte incelenmesi kararlaştırılan başvurulara ilişkin esas inceleme ve araştırma aşamasında söz konusu koşulları taşımayan başvurularla ilgili gerekçeli kabul edilmezlik kararı verilir. (2) Ön inceleme aşamasında incelenabilir bulunan ya da incelenebilirliği esasla birlikte incelenmesi ve araştırılması kararlaştırılan başvuruların 48'inci maddede belirtilen gerekli koşulları taşımadığının anlaşılması halinde de bu başvurularla ilgili gerekçeli kabul edilmezlik kararı verilir."

IV. DEĞERLENDİRME VE GEREKÇE

11. Türkiye İnsan Hakları ve Eşitlik Kurumunun amacı; insan onurunu temel alarak insan haklarının korunması ve geliştirilmesi, kişilerin eşit muamele görme hakkının güvence altına alınması, hukuken tanınmış hak ve hürriyetlerden yararlanmada ayrımcılığın önlenmesi ile bu ilkeler doğrultusunda faaliyet göstermek, işkence ve kötü muameleyle etkin mücadele etmektir.

12. 6701 sayılı Kanun'un 9'uncu maddesinde; insan hakları ihlallerini resen incelemek, araştırmak, karara bağlamak ve sonuçlarını takip etmek, ayrımcılık yasağı ihlallerini resen veya başvuru üzerine incelemek, araştırmak, karara bağlamak ve sonuçlarını takip etmek, özgürlüğünden mahrum bırakılan ya da koruma altına alınan kişilerin ulusal önleme mekanizması kapsamındaki başvurularını incelemek, araştırmak, karara bağlamak ve sonuçlarını takip etmek Kurumun görevleri arasında sayılmıştır.

13. Başvurunun esas incelemesi yapılmadan önce Kurumun, İşkenceye ve Diğer Zalimane, İnsanlık Dışı veya Aşağılayıcı Muamele veya Cezaya Karşı Sözleşme'nin İhtiyari Protokolü (OPCAT) hükümleri çerçevesinde ulusal önleme mekanizması görevi açıklanmalı ve başvuru konusunun bu kapsamda kalıp kalmadığı değerlendirilmelidir.

14. 6701 sayılı Kanun'un genel gerekçesinde ulusal önleme mekanizması görevinin kapsamı; özgürlüklerinden mahrum bırakılan kişilerin alıkonuldukları ceza ve tutuklevleri, kamplar, bakım merkezleri gibi

yerlerde işkence ve kötü muamele vakalarının yaşanmaması amacıyla bu yerlere yönelik izleme, inceleme, denetleme, değerlendirme ve raporlama faaliyeti şeklinde açıklanmıştır.

15. OPCAT'ın 19'uncu maddesi uyarınca ulusal önleme mekanizmaları; özgürlüğünden mahrum bırakılan ya da koruma altına alınan kişilerin işkence ve diğer zalimane, gayriinsanî veya küçültücü muamele veya cezaya karşı korunması amacı ile bu kişilere yönelik tutumu düzenli olarak izlemek, sonucunda hazırlanacak raporlarda özgürlüklerinden yoksun bırakılmış kişilere yönelik muamele ve koşulların iyileştirilmesi ve işkence ve diğer zalimane, gayriinsanî ya da onur kırıcı muamele ya da cezanın önlenmesi için Birleşmiş Milletlerin ilgili normlarını dikkate alarak ilgililere tavsiyelerde bulunmakla yetkilendirilmiştir.

16. Ulusal önleme mekanizmaları işkence ve kötü muamelenin önlenmesine yönelik proaktif çalışmalar yürütmektedir. Ulusal önleme mekanizması kapsamında alıkonulma yerlerine yapılan ziyaretlerin ana amacı, özgürlüğünden mahrum bırakılanlara yönelik muamele ve alıkonulma koşullarının izlenmesini ve raporlanmasını gerektirmektedir.

17. Başvuranın ilk iddiası; koğuşu değiştirildikten sonra Kurum İkinci Müdüründen eşyalarını almak için izin istediğine ancak söz konusu iznin verilmediğine ilişkindir.

18. Avrupa İnsan Hakları Sözleşmesi (AİHS) Ek 1 No.lu Protokol'ün 1'inci maddesi şöyledir: *“Her gerçek ve tüzel kişinin mal ve mülk dokunulmazlığına saygı gösterilmesini isteme hakkı vardır. Bir kimse, ancak kamu yararı sebebiyle ve yasada öngörülen koşullara ve uluslararası hukukun genel ilkelerine uygun olarak mal ve mülkünden yoksun bırakılabilir. Yukarıdaki hükümler, devletlerin, mülkiyetin kamu yararına uygun olarak kullanılmasını düzenlemek veya vergilerin ya da başka harçların veya para cezalarının ödenmesini sağlamak için gerekli gördükleri yasaları uygulama konusunda sahip oldukları hakka halel getirmez.”*

19. Avrupa İnsan Hakları Mahkemesi (AİHM), Tendam/İspanya başvurusunda; başvuranın, ceza yargılaması kapsamında el koyulan eşyalarının kaybolduğuna ilişkin iddiasını AİHS Ek 1 No.lu Protokol'ün 1'inci maddesi kapsamında incelemiştir (AİHM, *Tendam/İspanya*, B. No: 25720/05, 13/7/2010). Anayasa Mahkemesi de (AYM) Okan Ataoğlu başvurusunda, başvuranın dijital kol saatinin teslim edilmediğine ilişkin iddiasını mülkiyet hakkı bağlamında incelenmiştir (AYM, *Okan Ataoğlu*, B. No: 2019/39277, 19/10/2022). Bu bağlamda, başvuranın iddialarının mülkiyet hakkı kapsamında kaldığı değerlendirilmektedir.

20. 6701 sayılı Kanun'un 9'uncu maddesinde; insan hakları ihlallerini resen incelemek, araştırmak, karara bağlamak ve sonuçlarını takip etmek, ayrımcılık yasağı ihlallerini resen veya başvuru üzerine incelemek, araştırmak, karara bağlamak ve sonuçlarını takip etmek, özgürlüğünden mahrum bırakılan ya da koruma altına alınan kişilerin ulusal önleme mekanizması kapsamındaki başvurularını incelemek, araştırmak, karara bağlamak ve sonuçlarını takip etmek Kurumun görevleri arasında sayılmıştır. Bu alanlar dışında genel insan hakları ihlali iddiaları kapsamında Kuruma başvuru inceleme yetkisi verilmemiştir. Dolayısıyla, başvurunun salt alıkonulma yerinden yapılmış olması ulusal önleme mekanizması görevi kapsamında incelenmesi için yeterli bulunmamaktadır.

21. Yukarıda yer alan mevzuat hükümleri ve içtihatlar birlikte ele alındığında; mülkiyet hakkı kapsamında olduğu ve Kurumun ulusal önleme mekanizması görevi kapsamına girmediği değerlendirilen mezkûr iddianın Türkiye İnsan Hakları ve Eşitlik Kurumu Kanununun Uygulanmasına İlişkin Usul ve Esaslar Hakkında Yönetmelik'in 48'inci maddesinin birinci fıkrasının (a) bendi ve 67'nci maddesi uyarınca kabul edilmez olduğu kanaatine varılmıştır.

22. Başvuranın diğer iddiaları; tehdit edildiğine, kendisine psikolojik baskı uygulandığına, tecrit olarak tabir ettiği odada kötü muameleye maruz kaldığına, bazı koşullarda uyuşturucu madde kullanıldığına ve mahpuslara keyfi davranışlarda bulunulduğuna ilişkindir.

23. Kötü muameleye maruz kalması nedeniyle mağdur olduğunu ileri süren kişilerin kötü muamele yasağı kapsamına giren ağırlıkta bir muamele görmüş olabileceklerini gösteren emare ve delil sunmaları gerektiğini belirtmek gerekir (AYM, *Beyza Metin*, B. No: 2014/19426, 12/12/2018, para. 45). İşkence ve kötü muamele iddiaları konusunda da AİHM, *makul şüphe bulunmaması* ya da *bütün makul kuşkunun ötesinde* şeklinde bir kanıtlama standardı uygulamaktadır. Ancak AİHM, bu kanıtlamaya yeterince sağlam, kesin ve birbirleriyle uyumlu çıkarımların ve aynı ölçüde çürütülememiş maddi karinelerin bir arada bulunmasıyla varılabileceğini kabul etmektedir (AİHM, *İrlanda v. Birleşik Krallık*, B. No: 5310/71, 18/1/1978, para. 161).

24. Muhatap Kurumun cevap yazısı, ekleri ve ilgili içtihat hükümleri birlikte incelendiğinde, başvuranın; tehdit edildiğine ve kendisine psikolojik baskı uygulandığına ilişkin iddiaları kapsamında başvuru konusu olayla ilgili idari disiplin soruşturması başlatıldığı ve adli yönden Keskin Cumhuriyet Başsavcılığına suç duyurusunda bulunulduğu, idari soruşturma neticesinde başvuranın aldığı disiplin cezasına istinaden Kırıkkale 1. İnfaz Hâkimliğine şikâyet başvurusunda bulunduğu ancak şikâyetinin reddedildiği, başvuranın alınan karara karşı Kırıkkale 1. Ağır Ceza Mahkemesine itiraz başvurusunda bulunduğu ancak bu itirazının da reddedildiği, adli soruşturmanın ise hâlen derdest olduğu, bu doğrultuda konunun yargı makamına intikal ettiği; bazı koşullarda uyuşturucu madde kullanıldığına ilişkin iddiası ile tecrit olarak tabir edilen odada kötü muameleye maruz kaldığına ve mahpuslara keyfi davranışlarda bulunulduğuna ilişkin iddialarının soyut beyan niteliğinde kaldığı, somut delillerle desteklenmediği ve açıkça dayanaktan yoksun olduğu tespit edildiğinden başvuru konusu söz konusu iddiaların Türkiye İnsan Hakları ve Eşitlik Kurumu Kanununun Uygulanmasına İlişkin Usul ve Esaslar Hakkında Yönetmelik'in 48'inci maddesinin birinci fıkrasının (a) ve (ç) bendi ile 67'nci maddesi uyarınca kabul edilmez olduğu kanaatine varılmıştır.

V. KARAR

A. Başvurunun KABUL EDİLMEZ OLDUĞUNA,

B. Kararın taraflara tebliğine ve KAMUOYUNA DUYURULMASINA,

C. Karara karşı tebliğ tarihinden itibaren 60 gün içerisinde Ankara İdare Mahkemesine başvurulabileceğine,

11/2/2025 tarihinde OY BİRLİĞİYLE karar verildi.

e-imzalıdır

Av. Aışan TİRYAKİ
Daire Başkanı

e-imzalıdır

Dilek ERTÜRK
Üye

e-imzalıdır

İsmail AYAZ
Üye

e-imzalıdır

Yunus Emre KARAOSMANOĞLU
Üye

e-imzalıdır

Av. Zennure BER
Üye